

Задаци из језичке образованости

Разумевање текста

Прочитајте пажљиво доле наведени текст и одговорите на питања!

Човек није шиваћа машина

Први и до сада једини аустралијски нобеловац Патрик Вајт (1912-1990) сав је окренут суштинским проблемима човека савременог доба, његовим психолошким и социјалним ограничењима/девијацијама, од којих је (не) могућност комуникације на првом месту. Но није он модеран само по томе већ и по начинима казивања, бескрајним унутрашњим монолозима, богатој симболици/метафорици и коришћењу тзв. говора ствари преузетог из блиске праксе новог романа.

Све то он ће на најбољи начин демонстрирати у свом зрелом стваралачком добу које започиње управо романом „Прича Теодоре Гудман“, сагом о потрази за идентитетом у времену гумених речи и превласти свеопште досаде. Ако су песници и филозофи 19.века досаду видели као вечност без садржаја, плод језовите усамљености, болест на смрт безбожног субјекта, онда овде све то имамо уздигнуто на пиједестал опште слике света, неку врсту друштвене дијагнозе.

Пишући роман две године после Другог светског рата, у коме је и сам учествовао, Вајт се бави учинцима прошлог и као лајтмотив провлачи претсказање нове кланице, а цело средишње поглавље посвећено је избеглим белим Русима, онима који су после црквеног Октобра 1917. године нашли уточиште широм Европе, па и у бедном пансиону у коме се, игром других околности, нашла и Теодора Гудман. Човек није шиваћа машина – рећи ће један од руских јунака, сасвим сигуран да тако пролазе сви који су превише очекивали од живота. Од сваке врсте тренутне/мале среће извеснија је физичка патња, празнина и смртоносна досада. Досада је време садашње, прошло и будуће људи који више не одлазе нити долазе него их околности и метална логика живота доводи пред свршен чин, или их тера из било каквог прихватљивог окружења.

Све до правог просветљења које главна жртва Теодора Гудман доживљава у тренуцима потпуног слома и располовљења/шизофреније. Душа која је покушала да плива само је плутала и у напуштеној америчкој дашчари дочекала лекара са пуном свешћу о болести и горком крају. Коначно је схватила да се не може помирити радост и туга, месо и мермер, заблуда и стварност, живот и смрт. Речи су се излизале од погрешне употребе, не помаже стално обмањивање ни онда када је мала разлика између стварности илузије и илузије стварности.

Живот/прича Теодоре Гудман то показује вишеструко, а Патрик Вајт проноси уверење да досада није болест маште и ствар разоноде, већ нешто дубље, много дубље.

Милан Живановић

1. Шта су суштински проблеми човека савременог доба?

.....

.....

.....

.....

/3 бода/

2. Шта значи реч „девијација“?

.....

.....

.....

/3 бода/

3. Шта је симболика и метафорика којима се одликује дело Патрика Вајта?

.....

.....

.....

.....

.....

/4 бода/

4. Шта значи реч „сага“ и којег је порекла? Наведите две-три „саге“ из српске књижевности!

.....

.....

.....

/5 бодова/

5. На шта алудира аутор чланка када каже да су песници 19. века досаду видели као вечност без садржаја?

.....
.....
.....

/2 бода/

6. Шта је предсказивање „нове кланице“?

.....
.....
.....

/3 бода/

7. Објасните израз „човек није шиваћа машина“!

.....
.....
.....
.....

/3 бода/

8. Наведите супротности које су наређане при крају чланка! Шта се не може помирити?

.....
.....
.....

/2 бода/

Максимално 25 бодова

Задаци из језика

1. Шта је компарација, и чему служи у говору?

.....
.....

Начините компаратив од придева и прилога:

леп	лепо
добар	добро
тежак	тешко
лак	лако
дубок	дубоко

Напишите 5-5 реченица тако да је у једној придев, а у другој прилог у компаративу.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

/5 бодова/

2. Наведите неколико публицистичких /медијских/ врста и новинских састава!

.....
.....

/2 бода/

3. Који су стилови књижевног језика? /Функционални стилови/.

.....
.....
.....

/ 3 бода/

4. Шта је фразеологија и фраза у науци о језику?

.....
.....
.....

Објасните следеће устаљене изразе:

бела врана

он му је кост у грлу

као очи у глави

стеже ми грло

пут под ноге

/4 бода/

5. Шта је партитивни, а шта је квалитативни генитив? Напишите две реченице са примерима!

.....
.....
.....

/4 бода/

6. Одредите глаголске облике у следећим Шантићевим стиховима!

Ми знамо судбу и све што нас чека,
Но страх нам неће заледити груди.
Волови јарам трпе, а не људи,
Слобода је дата за човека.

.....

.....

.....

.....

/3 бода/

7. Која стилска фигура доминира у првим стиховима „Отаџбине“ Ђуре Јакшића?

И овај камен земље Србије
што претећ небу дере уз облак,
суморног чела мрачним борама
о вековечности прича далекој,
показујући немом мимиком
образа свога бразде дубоке.

Именовање тражене песничке слике потврдите са неколико примера!

.....

.....

.....

.....

.....

/2 бода/

8. Које су гласовне промене извршене у следећим речима?

Момак – момци

Отац – оче

Читалац – читаоци

Почети – отпочети

Јак – јачи

/2 бода/

Максимално 25 бодова
Разумевање текста и језик укупно 50 бодова

Задачи из књижевне културе

1.

Елементи поетске фантастике у Андрићевом реализму приказивањем једног његовог дела по избору.

„Ма колико могло изгледати чудно, с обзиром на устаљену критичку представу о Андрићевом реализму, који је у једном тренутку додуше био означен као привидан да би касније био доследно и чврсто брањен у својој изворности, применом песничких средстава комуникације и наглашавањем субјективне компоненте један број његових приповедака, поглавито оних које су исповеднога карактера, приближио се ирационализму и фантастици.“

/Предраг Палавестра/

2.

СПЦ против „Пастира вукова“

Свети архијерејски синод Српске православне цркве оштро је осудио као „накарадну“ и „бласфемичну“ представу „Пастир вукова“ у извођењу Српског позоришта у Мађарској јер на најпримитивнији начин извргава руглу Светог Саву. У саопштењу Синода које су пренели београдски дневни листови поред осталог се каже да је „нажалост реч о позоришту које за себе тврди да учествује у програму за сачување идентитета и националне културе Срба у Мађарској.“

Ако сте видели представу „Пастир вукова“ аргументујте – заузмите лични став у вези са оценом СПЦ! Ако нисте гледали ову представу Српског позоришта у Мађарској, напишите критику/рецензију у једном позоришном комаду или филму!

3.

„ ... Ако је Доситеј указао на културу уопште, ако нам је Вук дао језик и упознао нас са животом и творевинама нашег народа, Светозар Марковић је указао на стварнији животни садржај, на модерну стварност човечанства, која је и наша судбина, и у чијем склопу је и наша будућност.“

/Душан Матић/

Светозар Марковић, покретач борбеног реализма у српској књижевности

Од датих задатака треба израдити само један по избору. Обим рада треба да је 3-4 странице.

Максимално 50 бодова